

Sygn. akt: I C 832/18

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2019 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Sądu Rejonowego Robert Wysocki
Protokolant:	pracownik biurowy Roksana Rużyło

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2019 roku w Człuchowie

na rozprawie

sprawy z powództwa S. J. (poprzednio S. B.)

przeciwko Skarbowi Państwa (...)

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę

oddala powództwo.

Pobrano opłatę kancelaryjną

w kwocie zł – w znakach

opłaty sądowej naklejonych

na wniosku.

Sygn. akt I C 832/18

## UZASADNIENIE

Powód S. J. (poprzednio S. B.) wniósł do Sądu Rejonowego w Człuchowie pozew przeciwko Skarbowi Państwa (...) o zapłatę kwoty 20.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za niezapewnienie godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności w wskazanej jednostce penitencjarnej oraz o nie obciążanie go kosztami procesu.

W uzasadnieniu powództwa powód wskazał, że odbywając karę pozbawienia wolności w (...) był permanentnie przenoszony z jednej celi na drugą. W konsekwencji, w trakcie osadzenia w tej jednostce penitencjarnej, zmieniał cele mieszkalne czterdziestokrotnie i zdaniem powoda, był to nieludzkie traktowanie przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, dlatego domaga się zadośćuczynienia w kwocie 20.000,00 zł od Skarbu Państwa.

Postanowieniem z dnia 4 marca 2019 roku Sąd Rejonowy w Człuchowie zwolnił S. J. (poprzednio S. B.) od kosztów sądowych w zakresie opłaty sądowej od pozwu i oddalił jego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałej części oraz o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Zaznaczył, że powód przebywał w (...) w okresie od dnia 19 października 2016 roku do dnia 19 maja 2017 roku i od dnia 26 marca 2018 roku do dnia 29 maja 2018 roku i był osadzony w następujących celach mieszkalnych:

- od dnia 19 października 2016 roku do dnia 27 października 2016 roku przebywał na pawilonie(...),
- od dnia 27 października 2016 roku do dnia 9 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 9 listopada 2016 roku do dnia 9 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 9 listopada 2016 roku do dnia 15 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 15 listopada 2016 roku do dnia 24 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 24 listopada 2016 roku do dnia 15 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 15 grudnia 2016 roku do dnia 20 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 20 grudnia 2016 roku do dnia 23 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 23 grudnia 2016 roku do dnia 28 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 28 grudnia 2016 roku do dnia 11 stycznia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 11 stycznia 2017 roku do dnia 30 stycznia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 30 stycznia 2017 roku do dnia 13 lutego 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 13 lutego 2017 roku do dnia 16 lutego 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 16 lutego 2017 roku do dnia 21 lutego 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 21 lutego 2017 roku do dnia 1 marca 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 1 marca 2017 roku do dnia 3 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 3 kwietnia 2017 roku do dnia 6 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 6 kwietnia 2017 roku do dnia 7 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 7 kwietnia 2017 roku do dnia 10 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 10 kwietnia 2017 roku do dnia 24 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 24 kwietnia 2017 roku do dnia 12 maja 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 12 maja 2017 roku do dnia 19 maja 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 26 marca 2018 roku do dnia 12 kwietnia 2018 roku przebywał na pawilonie (...), (jako tymczasowo aresztowany)
- od dnia 12 kwietnia 2018 roku do dnia 13 kwietnia 2018 roku przebywał na pawilonie (...), (jako tymczasowo aresztowany)
- od dnia 13 kwietnia 2018 roku do dnia 27 kwietnia 2018 roku przebywał na pawilonie (...), (jako tymczasowo aresztowany)

- od dnia 27 kwietnia 2018 roku do dnia 29 maja 2018 roku przebywał na pawilonie (...), (jako tymczasowo aresztowany).

Podczas osadzenia w (...), powód w ciągu 7 miesięcy zmieniał 22 razy miejsce zakwaterowania w 10 pawilonach. A nadto podczas ponownego pobytu w przedmiotowej jednostce penitencjarnej, powód będąc tymczasowo aresztowany w ciągu 2 miesięcy zmieniał 4 razy miejsce zakwaterowania w jednym pawilonie. Nie jest więc prawdą, jak podaje powód w pozwie, że był osadzony 22 pawilonach i 40 celach.

Pozwany, odnosząc się do zarzutu dotyczącego rozmieszczenia powoda w celach mieszkalnych wskazał, iż osadzeni w (...), są rozmieszczani w celach mieszkalnych zgodnie z art. 82 § 1 § 2 § 3 kodeksu karnego wykonawczego, wg których to przepisów klasyfikacja oznacza zaliczenie skazanego do określonej grupy skazanych, a następnie skierowanie go do odpowiedniego typu, rodzaju i systemu odbywania kary pozbawienia wolności. Klasyfikacja dzieli się na zewnętrzną (typy i rodzaj zakładu karnego, system odbywania kary) oraz wewnętrzną (rozmieszczenie skazanych wewnątrz zakładu karnego).

Decyzja klasyfikacyjna powinna uwzględniać płeć oraz wiek skazanego, uprzednie odbywanie kary pozbawienia wolności, umyślność lub nieumyślność czynu zabronionego, czas pozostały do odbycia kary pozbawienia wolności, stan zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stopień uzależnienia od alkoholu, środków odurzających lub psychotropowych, stopień demoralizacji i zagrożenia społecznego, rodzaj popełnionego przestępstwa, używania wyrobów tytoniowych.

Klasyfikacja skazanych ma służyć temu, aby proces wykonywania kary pozbawienia wolności był dostosowany do właściwości i warunków osobistych skazanych. Skazany musi odbywać karę we właściwym dla siebie zakładzie karnym w odpowiednim systemie wykonywania kary. Klasyfikacja skazanych ma sprzyjać temu, aby skazani bardziej zdemoralizowani nie wywierali negatywnego wpływu na skazanych mniej zdemoralizowanych. W klasyfikacji chodzi o to, aby zminimalizować prawdopodobieństwo negatywnego wpływu izolacji więziennej na skazanego. Kara pozbawienia wolności musi być wykonywana w sposób zapewniający skazanemu bezpieczeństwo w zakładzie karnym.

Nie bez znaczenia jest fakt, że decyzja klasyfikacyjna podlega kontroli sądu penitencjarnego z urzędu.

Na podstawie § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności z dnia 21 grudnia 2016 roku w razie potrzeby skazany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje do innej celi mieszkalnej.

W trakcie swojego drugiego pobytu w (...) powód posiadał status tymczasowo aresztowanego. W związku z tym rozmieszczony był zgodnie z przepisami art. 212 § 1 i 2 kodeksu karnego wykonawczego. Ponadto w okresie od dnia 13 kwietnia 2018 roku do dnia 27 kwietnia 2018 roku powód przebywał w celi izolacyjnej nr 23, z uwagi na wymierzenie mu kary dyscyplinarnej w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej za rażąco naganne zachowanie, o czym został poinformowany organ dysponujący, do którego dyspozycji pozostawał powód. Zgodnie z powołanymi przepisami rozmieszczenie tymczasowo aresztowanych powinno być takie, aby zapobiec ich wzajemnej demoralizacji. W celu zapobiegnięcia wzajemnej demoralizacji. W tym celu należy odrębnie umieszczać osoby niekarane oraz osoby uprzednio odbywające karę pozbawienia wolności, osoby młodociane oraz osoby dorosłe, konieczność oddzielenia tymczasowo aresztowanych od skazanych, konieczność oddzielenia tymczasowo aresztowanych będących funkcjonariuszami organów powołanych do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, pracowników organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania od pozostałych tymczasowo aresztowanych, zalecenia lekarskie, psychologiczne i rehabilitacyjne, a także potrzebę kształtowania właściwej atmosfery wśród tymczasowo aresztowanych, konieczność zapobiegania samoagresji i popełnianiu przestępstw podczas tymczasowego aresztowania. Przy rozmieszczeniu tymczasowo aresztowanych funkcjonariusze Służby Więziennej muszą uwzględnić nie tylko opisane powyżej kryteria w art. 212 § 1 kodeksu karnego wykonawczego, ale również wskazania organu dysponującego wydane na podstawie art. 212 § 2 kodeksu karnego wykonawczego. Wskazania organu dysponującego co do rozmieszczenia tymczasowo aresztowanego nie

muszą ograniczać się do jego izolacji od innej osoby - organ dysponujący może wydać również innego rodzaju wskazania w zakresie rozmieszczenia tymczasowo aresztowanego, o ile będą one miały na celu zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania karnego i zapewnienie bezpieczeństwa w areszcie.

Na podstawie § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania z dnia 22 grudnia 2016 roku, w razie potrzeby tymczasowo aresztowany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej celi mieszkalnej.

Zdaniem pozwanego powód przebywając w jednostce penitencjarnej miał możliwość korzystania z radia i telewizji, książek znajdujących się w bibliotece centralnej zakładu karnego, codziennie dostarczanej do oddziałów mieszkalnych prasy, wszelkich imprez kulturalno-oświatowych w postaci koncertów, przedstawień, wystaw, spotkań z artystami, prezentacji, korzystania z usług religijnych poza obrębem oddziału mieszkalnego w postaci nabożeństw, katechez, spotkań z grupami wyznaniowymi, mógł korzystać ze świetlicy do zajęć sportowych, która jest wyposażona w niezbędny sprzęt do rekreacji ruchowej oraz świetlicy pawilonowej, w której znajduje się stół do tenisa stołowego, TV. Powód mógł uczęszczać również na plac sportowy, gdzie zajęcia odbywają się na świeżym powietrzu, osadzeni mogą grać w zespołowe gry jak piłka nożna, siatkówka, koszykówka, korzystać z urządzeń rekreacyjnych znajdujących się w obiekcie (zgodnie z tygodniowym planem zajęć sportowych w (...)), przy czym uczestnictwo w zajęciach sportowych uzależnione jest od pozytywnej opinii lekarskiej.

Powód w piśmie procesowym z dnia 30 maja 2019 roku przyznał, iż tak jak wynika z dokumentów przedłożonych przez pozwanego w odpowiedzi na pozew, zmieniał cele mieszkalne 22 razy, mieszczące się w różnych pawilonach przez okres 7 miesięcy w latach 2016 do 2017. Jednakże jego zdaniem niehumanitarnym traktowaniem osadzonego jest permanentne zmienianie miejsca cel osadzenia. Powód również podniósł, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami regulaminu na terenie (...) przy zmianie pawilonu osadzenia, skazany jest zobowiązany do złożenia w magazynie prywatnego sprzętu elektronicznego. W związku z powyższym przez okres 7 miesięcznego osadzenia był on pozbawiony prywatnego sprzętu.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie kwoty 10.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W dniu 30 lipca 2019 roku przewodniczący wezwał powoda do udzielenia informacji, czy powód cofa powództwo w części, co do kwoty 10.000,00 zł, gdyż żądana w pozwie kwota 20.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę została w pismach z dnia 19 lutego 2019 roku oraz z dnia 30 maja 2019 roku ograniczona do kwoty 10.000,00 zł w terminie 14 dni pod rygorem uznania, że powód cofnął powództwo w części co do kwoty 10.000,00 zł.

Powód pismem z dnia 6 sierpnia 2019 roku podtrzymał pozew dotyczący kwoty 20.000,00 zł wskazując, iż w pismach procesowych z dnia 19 lutego 2019 roku i 30 maja 2019 roku omyłkowo wskazał inną kwotę.

Na wyznaczonych terminach rozpraw pełnomocnik pozwanego podtrzymał swoje stanowisko z odpowiedzi na pozew i wniósł o oddalenie powództwa jako bezzasadnego i podtrzymał zgłoszone wnioski dowodowe.

### ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny:***

Powód S. J. (poprzednio S. B.) odbywał karę pozbawienia wolności w (...) w następujących terminach i celach:

- od dnia 19 października 2016 roku do dnia 27 października 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 27 października 2016 roku do dnia 9 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 9 listopada 2016 roku do dnia 9 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 9 listopada 2016 roku do dnia 15 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),

- od dnia 15 listopada 2016 roku do dnia 24 listopada 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 24 listopada 2016 roku do dnia 15 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 15 grudnia 2016 roku do dnia 20 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 20 grudnia 2016 roku do dnia 23 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 23 grudnia 2016 roku do dnia 28 grudnia 2016 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 28 grudnia 2016 roku do dnia 11 stycznia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 11 stycznia 2017 roku do dnia 30 stycznia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 30 stycznia 2017 roku do dnia 13 lutego 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 13 lutego 2017 roku do dnia 16 lutego 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 16 lutego 2017 roku do dnia 21 lutego 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 21 lutego 2017 roku do dnia 1 marca 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 1 marca 2017 roku do dnia 3 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 3 kwietnia 2017 roku do dnia 6 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 6 kwietnia 2017 roku do dnia 7 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 7 kwietnia 2017 roku do dnia 10 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 10 kwietnia 2017 roku do dnia 24 kwietnia 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 24 kwietnia 2017 roku do dnia 12 maja 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 12 maja 2017 roku do dnia 19 maja 2017 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 26 marca 2018 roku do dnia 12 kwietnia 2018 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 12 kwietnia 2018 roku do dnia 13 kwietnia 2018 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 13 kwietnia 2018 roku do dnia 27 kwietnia 2018 roku przebywał na pawilonie (...),
- od dnia 27 kwietnia 2018 roku do dnia 29 maja 2018 roku przebywał na pawilonie (...),

przy czym w okresie od dnia 26 marca 2018 roku do dnia 29 maja 2018 roku powód posiadał status tymczasowo aresztowanego.

dowód: przeglądarka historii rozmieszczenia skazanego, k.49,51

Powód przebywając w jednostce penitencjarnej nie był osadzony w warunkach przeludnienia, miał możliwość korzystania z radia i telewizji, książek znajdujących się w bibliotece centralnej zakładu karnego, codziennie dostarczanej do oddziałów mieszkalnych prasy, wszelkich imprez kulturalno-oświatowych w postaci koncertów, przedstawień, wystaw, spotkań z artystami, prezentacji, korzystania z usług religijnych poza obrębem oddziału mieszkalnego w postaci nabożeństw, katechez, spotkań z grupami wyznaniowymi, mógł korzystać ze świetlicy do zajęć sportowych, która jest wyposażona w niezbędny sprzęt do rekreacji ruchowej oraz świetlicy pawilonowej, w której znajduje się stół do tenisa stołowego, TV. Powód mógł uczęszczać również na plac sportowy, gdzie zajęcia odbywają

się na świeżym powietrzu, osadzeni mogą grać w zespołowe gry jak piłka nożna, siatkówka, koszykówka, korzystać z urządzeń rekreacyjnych znajdujących się w obiekcie (zgodnie z tygodniowym planem zajęć sportowych w (...)), przy czym uczestnictwo w zajęciach sportowych uzależnione jest od pozytywnej opinii lekarskiej.

(dowód: notatka urzędowa z dnia 20 marca 2019 roku funkcjonariusza SW J. B., k. 50, notatka urzędowa z dnia 13 marca 2019 roku funkcjonariusza SW P. H., k. 52, zeznania świadka J. B. na rozprawie w dniu 7 listopada 2019 roku w okresie od 00: 03:59 do 00: 22: 58 – porównaj protokół k. 110-111).

### **Sąd zważył co następuje:**

Roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie powód S. J. (poprzednio S. B.) dochodził od pozwanego kwoty 20.000,00 złotych z tytułu zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną wielokrotną zmianą cel i pawilonów osadzenia w (...). Takie uzasadnianie roszczenia odwołuje się więc do regulacji ochrony dóbr osobistych skazanego, w szczególności naruszenia prawa do godnego odbywania kary pozbawienia wolności.

Zaznaczyć należy, że na gruncie prawa polskiego można uzasadnić żądanie z tytułu zadośćuczynienia regulacją wynikającą z art. 24 kc w zw. z art. 448 kc, bowiem pozwany zobowiązany był do zapewnienia powodowi warunków bytowych i sanitarnych, w których godność powoda nie byłaby naruszana.

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c., ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne; w razie dokonanego naruszenia może żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności, ażeby złożyła oświadczenia odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie; wreszcie na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego. Z kolei art. 448 k.c. stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Do dóbr osobistych podlegających ochronie prawnej zaliczyć należy godność osobistą, mimo że nie jest ona wprost wymieniona w art. 23 k.c., zawierającym jedynie przykładowy katalog dóbr osobistych. Godność jako przedmiot szczególnej ochrony prawnej wymieniona została natomiast w art. 30 Konstytucji, zgodnie z którym przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Ponadto, jak stwierdził Sąd Najwyższy do katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie niewątpliwie należy zaliczyć prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności, a działania naruszające te dobra mogą rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 24 i 448 k.c. (wyrok z dnia 17 marca 2010 r., sygn.. II CSK 486/09)

Podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa określa art. 417 § 1 k.c., zgodnie z którym za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Przepis ten jest rozwinięciem normy rangi konstytucyjnej wyrażonej w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jak została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.

Wynikająca z art. 417 k.c. oraz z art. 77 Konstytucji RP odpowiedzialność Skarbu Państwa jest odpowiedzialnością za samo naruszenie prawa przy wykonywaniu władzy publicznej, jest oderwana od zawinienia. Delikt ten obejmuje zaniechania ze strony organu państwowego lub samorządowego, jeżeli ciążył na nim obowiązek działania wyznaczony przez obowiązujące przepisy prawa. Również przepisy art. 24 kc i 448 kc stanowiące podstawę roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych, nie wymagają dla obciążenia sprawcy tego naruszenia wykazania po jego stronie winy oraz przewiduje domniemanie bezprawności jego działania (uchwała SN z dnia 18 października 2011 r., sygn.. III CZP 25/11).

Obecnie brak jest przepisów rangi międzynarodowej, które regulowałyby ściśle kwestię warunków bytowych osób pozbawionych wolności. Jednakże każde Państwo musi zapewnić osadzonym godziwe warunki odbywania kary pozbawienia wolności. Jest to jeden z podstawowych wymagań demokratycznego państwa prawnego, które znajduje wyraz w normach prawa międzynarodowego. Każda osoba pozbawiona wolności musi być traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka (art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych z dnia 19 grudnia 1996r. (Dz. U. 1977r., Nr 38, poz. 167)). W związku z powyższym nie budzi wątpliwości, że każda osoba pozbawiona wolności ma prawo być osadzona w zakładzie karnym w godziwych i humanitarnych warunkach, gdzie nie jest naruszona godność ludzka. Warunki takie gwarantuje również Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 40, 41 ust. 4 i art. 47.

W Polsce zasady odbywania kary pozbawienia wolności regulowała w okresie, w którym zgodnie z twierdzeniami powoda miało dojść do naruszenie jego dóbr osobistych, przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90 poz. 557 z póź. zmian. ). Porusza ona między innymi takie kwestie jak cele wykonywania kary, rodzaje zakładów karnych, zasady wykonywania kary i jej indywidualizacja, prawa i obowiązki skazanego, zatrudnienie, nauczanie, działalność kulturalno-oświatową itp. Szczególne znaczenie z punktu widzenia zarzutów podniesionych przez powoda ma art. 110 § 2 kkw, w jego ramach ustawodawca zagwarantował, iż w celach mieszkalnych powierzchnia przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3 m. kw., cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający warunki higieny, dostateczny dopływ świeżego powietrza i odpowiednią temperaturę i oświetlenie oraz art. 82 § 1-3 k.k.w. zgodnie z którym w celu stwarzania warunków sprzyjających indywidualnemu postępowaniu ze skazanymi, zapobieganiu szkodliwym wpływom skazanych zdemoralizowanych oraz zapewnieniu skazanym bezpieczeństwa osobistego, wyboru właściwego systemu wykonywania kary, rodzaju i typu zakładu karnego oraz rozmieszczenia skazanych wewnątrz zakładu karnego - dokonuje się ich klasyfikacji. Klasyfikacji skazanych dokonuje się mając na względzie w szczególności: płeć, wiek, uprzednie odbywanie kary pozbawienia wolności, umyślność lub nieumyślność czynu, czas pozostałej do odbycia kary pozbawienia wolności, stan zdrowia fizycznego i psychicznego, w tym stopień uzależnienia od alkoholu, środków odurzających lub psychotropowych, stopień demoralizacji i zagrożenia społecznego, rodzaj popełnionego przestępstwa. Podstawą klasyfikacji są w szczególności badania osobopoznawcze. Decyzja klasyfikacyjna podlega kontroli sądu penitencjarnego z urzędu.

Realizując delegację ustawową z art. 249 § 1 kkw Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. z 2016 roku pozycja 2231), obowiązującym od 1 stycznia 2017 roku w § 11 ust 2 określił, że w razie potrzeby skazany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej celi mieszkalnej. Ponadto rozporządzeniem z dnia z dnia 22 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz.U. z 2016 roku pozycja 2290), obowiązującym od 1 stycznia 2017 roku w § 11 ust 2 określił, że w razie potrzeby tymczasowo aresztowany może być przeniesiony w każdym czasie z celi mieszkalnej, którą zajmuje, do innej celi mieszkalnej. Natomiast w rozporządzeniu z dnia 19 grudnia 2016 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U z 2016, poz. 2224), które weszło w życie 1 stycznia 2017 roku, Minister Sprawiedliwości określił w sposób szczegółowy warunki bytowe dla osób osadzonych w warunkach izolacyjnych. W jego ramach uregulował kwestię przyznawanej osadzonym odzieży, obuwia, pościeli, środków higieny, konserwacji oraz sprzętu stołowego, jak też normy wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy cel mieszkalnych, miejsc i innych pomieszczeń w zakładach karnych.

Reasumując, rozporządzenia te wraz z powołanymi przepisami k.k.w. to podstawowe akty prawne gwarantujące więźniom w Polsce przewidziane przez polskiego ustawodawcę tzw. standardy odbywania kary pozbawienia wolności. Są one sui generis idealnym wzorcem polskiego ustawodawcy, który powinien być każdorazowo zapewniony osobom osadzonym, jako gwarancja zapewnienia pewnej równowagi pomiędzy prawami jednostki a koniecznością ich ograniczenia dla potrzeb ogółu.

Zdaniem powoda, częste przekwaterowanie jego osoby z celi na celę przy zmianie pawilonów mieszkalnych w (...) nosiło znamiona znęcania się psychicznego funkcjonariuszy Służby Więziennej nad nim i określił on to jako nieludzkie traktowanie, które naruszało jego dobra osobiste w postaci godności i z tej też przyczyny domagał się zadośćuczynienia.

Zastrzec jednak należy, iż samo naruszenie norm nie może prowadzić do konstatacji, iż doszło do naruszenia konkretnego dobra osobistego. Brak jest w tym zakresie w opinii sądu automatyzmu. Dobro osobiste samo w sobie bowiem nie jest wprost powiązane z normą prawną gwarantującą minimalne standardy dla osób odbywających karę pozbawienia wolności. Normy te mają jedynie gwarantować przestrzeganie dóbr osobistych. Ich naruszenie nie musi oznaczać, iż konkretne dobro osobiste rzeczywiście zostało naruszone, niewątpliwie jednak może prowadzić do takiegoż ustalenia in concreto. Badając warunki osadzenia należy uwzględnić ich skumulowane skutki oraz specyfikę zarzutów zgłaszanych przez skarżącego.

Przesłanką odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych jest bezprawność tj. sprzeczność z przepisami albo zasadami współżycia społecznego. Zaznaczyć jednak należy, że pewne niedogodności są związane z pozbawieniem wolności. W związku z powyższym, z uwagi na zastrzeżenia powoda należy rozważyć czy jego zarzuty stanowią naruszenie w/w norm, czy jednak dolegliwości, z którymi nie będzie związana odpowiedzialność pozwanego.

Dla przyjęcia odpowiedzialności za zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych zgodnie z art. 24 k.c. konieczne jest zaistnienie 3 przesłanek, a więc oprócz bezprawności działania sprawcy również dwie inne przesłanki tj.:

1. istnienie dobra osobistego podlegającego ochronie,
2. jego naruszenie lub zagrożenie.

Samo stwierdzenie bezprawności zachowania jest tylko jedną z trzech przesłanek jego odpowiedzialności. Nie może więc samo przez się prowadzić do odpowiedzialności pozwanego. Odpowiedzialność ta powstaje dopiero z chwilą jednoczesnego spełnienia powyższych trzech przesłanek.

Zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie oraz faktu jego naruszenia spoczywał na powodzie jako osobie, która z faktów tych wywodzi określone skutki prawne. Powód mógł wykazać powyższe fakty wszelakimi dowodami. W przypadku zaś skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany mógłby zwolnić się z odpowiedzialności dopiero poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj. było zgodne z wiążącym go prawem (domniemanie bezprawności działania).

W ocenie Sądu powód S. J. (poprzednio S. B.), mimo ciężącego na nim obowiązku wykazania okoliczności, z których wywodzi określone dla siebie skutki prawne, nie wykazał jakichkolwiek przesłanek rodzących odpowiedzialność pozwanego nie zgłosił żadnego wniosku dowodowego w sprawie pomimo pouczenia go o skutkach braku aktywności w procesie.

Podstawowe zarzuty powoda dotyczące znęcania psychicznego przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w Czarnem poprzez przekwaterowanie powoda z celi na celę jak również dolegliwych kontroli osobistych przy opuszczaniu i wchodzeniu do celi mieszkalnych w ocenie Sądu są całkowicie gołosłowne. Jak ustalono o przydzieleniu osadzonego do danej celi mieszkalnej decydowały ściśle określone kryteria, których konsekwentnie przestrzegano. Istotne było to, czy osadzony pozostawał w danym momencie tymczasowo aresztowany, skazany czy ukarany. Każde z tych kryteriów miało jeszcze swój podział: skazani - recydywiści, odbywający karę po raz pierwszy, oraz skazani młodociani. Podobny podział obowiązywał w grupie tymczasowo aresztowanych. Umieszczając osadzonych w celach uwzględniane było także korzystanie przez daną osobę z wyrobów tytoniowych. O umieszczeniu danego osadzonego w celi jednoosobowej decydowały właściwości osobiste, w szczególności warunki stanu psychicznego danej osoby. Nie ulega jednakże wątpliwości, że warunki mieszkaniowe jednostki penitencjarnej nie są nieograniczone, a kierownictwo jednostki musi w taki sposób zapewnić osadzonym zakwaterowanie, żeby były spełnione wszystkie wymagane przepisami normy i wytyczne. Osadzeni w każdym czasie mogli być przenoszeni pomiędzy celami, głównie ze względów organizacyjnych.

Przy tak znacznym obłożeniu jednostki, jak również mając na uwadze, że osadzeni nawet czasowo mogą tą jednostkę opuścić, czy też zostają przetransportowani do innej, nie ulega wątpliwości, że reorganizacja zakwaterowania jest konieczna. Nie jest ona jednak na tyle uciążliwa, jak to próbował wykreować powód. Ponadto, przy umieszczeniu powoda w celi wzięto pod uwagę w szczególności decyzję klasyfikacyjną, konieczność oddzielenia skazanego od tymczasowo aresztowanego, potrzebę zapewnienia porządku w zakładzie, potrzebę kształtowania właściwej atmosfery wśród skazanych, konieczność zapobiegania samoagresji i popełnianiu przestępstw w trakcie odbywania kary, a także zalecenia psychologiczne, rehabilitacyjne i zalecenia lekarskie. Zmiana celi powoda nastąpiła zatem ze względów organizacyjnych i przy poszanowaniu jego predyspozycji osobistych, jak również charakterystyki osadzonego. Nie sposób zatem upatrywać w tej mierze jakiegokolwiek naruszenia dóbr osobistych powoda. Zasługuje również na podkreślenie, że zgodnie z regulaminem odbywania kary pozbawienia wolności skazany nie może odmówić wejścia do wskazanej mu celi mieszkalnej – w tym zakresie nie przysługuje mu prawo wyboru, lecz ma obowiązek podporządkować się wiążącym decyzjom administracji danej jednostki. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż to sam powód swoim wulgarnym zachowaniem w stosunku do funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz wywołując liczne konflikty z współosadzonymi, doprowadzał do podjęcia decyzji przez administrację jednostki penitencjarnej w przedmiocie zmiany miejsca jego osadzenia.

Podobne rozważania należy poczynić co do zarzutów powoda dotyczących bezpodstawnych kontroli osobistych powoda. Osadzeni ze względów bezpieczeństwa osadzeni są każdorazowo pobieżnie kontrolowani przy wchodzeniu do celi i podczas jej opuszczania, najczęściej za pomocą wykrywacza metalu, ale także poprzez dotknięcie ubrania, czy sprawdzenie kieszeni. Jedynie w uzasadnionych wypadkach przeprowadzana jest kontrola osobista osadzonego, która odbywała się w innym pomieszczeniu. Powyższe kontrole mają charakter rutynowy i stanowią stały element codziennej egzystencji w jednostce penitencjarnej. Kontrole osobiste uregulowane są przez k.k.w. w wypadkach uzasadnionych względami porządku lub bezpieczeństwa, przy czym również zarzuty powoda co do kontroli osobistych są nieuzasadnione. Kontrole te są przeprowadzone obowiązkowo i każdorazowo, kiedy osadzony ma kontakt z innymi osobami, np. po powrocie z sądu, prokuratury, po tzw. widzeniu, a prawo do ochrony prywatności w takim wypadku jest ograniczone na rzecz bezpieczeństwa i zapobiegania wnoszeniu rzeczy niedozwolonych na terenie zakładu karnego.

Powód nie udowodnił, że częste przenoszenie z celi do celi oraz przeprowadzenie kontroli podczas zmiany cel było wynikiem psychicznego znęcania się nad nim przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. W tej kwestii Sąd dał wiarę wyjaśnieniom pozwanego, potwierdzonym notatkami i jednoznacznymi i spójnymi zeznania świadka J. B. - wychowawcy (notatka służbowa – k.50, 52-53, zeznania – k. 110-111), świadczącymi, iż o przenoszeniu powoda z celi do celi decydowały względy organizacyjne związane z rotacją więźniów w areszcie i obowiązkiem rozmieszczenia ich w sposób przewidziany przepisami prawa. W ocenie Sądu nie było to działanie wycelowane w powoda, które miałyby wywołać u niego dyskomfort psychiczny.

Wskazując, w jakich warunkach powinny być osadzone osoby pozbawione wolności czy to w ramach tymczasowego aresztowania, czy też w ramach odbywania kary, nie można pominąć przeciętnych warunków materialnych i bytowych w kraju. Poziom dobrobytu jest inny aniżeli w państwach zachodnich Unii Europejskiej, inne są nie tylko warunki odbywania kary pozbawienia wolności, ale także warunki szkolnictwa powszechnego czy poziom świadczeń zdrowotnych. Nie można zatem utożsamiać obniżonych standardów wyposażenia jednostek penitencjarnych i ich gorszego stanu technicznego z automatycznym zagrożeniem dla poszanowania praw osobistych jednostki.

Powód naruszając porządek prawny powinien liczyć się i mieć świadomość, że za popełnione przestępstwo zostanie mu wymierzona kara pozbawienia wolności, a pobyt w zakładzie karnym będzie wiązał się z naturalnymi dolegliwościami w postaci pogorszenia standardu życia, albowiem co do zasady obejmuje to zwykle następstwa przymusowej izolacji. Dlatego też osadzony zawsze musi liczyć się z ograniczeniem przestrzeni życiowej, prywatności, intymności oraz niższym niż na wolności standardem życia. Stanowią one bowiem istotę kary pozbawienia wolności. W tym też zakresie godność i wolność osoby osadzonej oraz jej prawo do prywatności musi czasami doznać ograniczeń.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że brak było podstaw do zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz powoda w oparciu o treść przepisu art. 448 k.c. i art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 k.c. i art. 417 k.c. Powód nie wykazał bowiem, aby doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, w związku z warunkami odbywania kary. Sam dyskomfort spowodowany pobytem w warunkach izolacji nie może stanowić jedynej podstawy do sformułowania tezy, że doszło do naruszenia dóbr osobistych. Do naruszenia tych dóbr dochodzi bowiem jedynie wówczas, gdy cierpienie i upokorzenie, jakiego doznaje pozbawiony wolności przekraczają nieunikniony element cierpienia wpisanego w karę pozbawienia wolności. Godzi się przypomnieć, że w judykaturze ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 r., II PK 245/05, OSNP 2007/7-8/101). Zasądzenie zadośćuczynienia ma charakter fakultatywny i od oceny sądu opartej na analizie konkretnych okoliczności danej sprawy zależy przyznanie pokrzywdzonemu ochrony w tej formie (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 11 stycznia 2007 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 833/06). Podstawowym kryterium decydującym o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia powinien być m.in. stopień winy naruszcyciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. W świetle ustaleń stanu faktycznego w niniejszej sprawie nie sposób jest uznać, że działanie pozwanego było bezprawne i doprowadziło do powstania krzywdy powoda, a karę pozbawienia wolności wykonywano w sposób niehumanitarny.

Powództwo więc jako nieudowodnione zostało oddalone w całości. Z oczywistych bowiem względów, wobec stwierdzenia braku naruszenia dóbr osobistych powoda, nie było podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty tytułem zadośćuczynienia, w związku z warunkami odbywania przez niego kary pozbawienia wolności. Warunków, w jakich przebywał powód nie można traktować jako aktu represji skierowanego indywidualnie przeciwko niemu, a ewentualne niedogodności, które spotkały powoda w takim samym stopniu dotyczyły innych osadzonych i są wkomponowane w odbywanie kary izolacyjnej. Warunki te zaś były takie, jakie w danej sytuacji mogła optymalnie zapewnić mu administracja i jak wyżej wskazano, były one zgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

Wobec powyższego Sąd oddalił powództwo w całości, o czym orzekł w punkcie pierwszym wyroku.

Powód jest stroną przegrywającą proces, więc winien zwrócić przeciwnikowi – pozwanemu koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. W związku z tym, iż pozwany w toku procesu nie złożył wniosku o zwrot kosztów procesu od powoda Sąd nie orzekł w przedmiocie zwrotu na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego stanowiących wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym, którego wysokość wynika rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 z późn. zm.).

Powód postanowieniami Referendarza Sądu Rejonowego w Człuchowie został zwolniony od ponoszenia kosztów sądowych w części w zakresie opłaty sądowej od pozwu oraz w zakresie opłaty sądowej od wniosku o doręczenie wyroku Sądu Rejonowego w Człuchowie z dnia 7 listopada 2019 roku wraz z uzasadnieniem.